

ชุมเห็ดเทศ

ชื่อสามัญไทย ชุมเห็ดเทศ ตะสีพอ ชื่อดาก หมากกะลิง ชุมเห็ดใหญ่ ลับมือหลวง

ชื่อสามัญอังกฤษ Golden bush, Ringworm bush

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna alata* (L.) Roxb.

วงศ์ Leguminosae - Caesalpinioideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ชุมเห็ดเทศเป็นไม้พุ่มอายุยืนขนาดกลาง ทรงพุ่มสูง 2-3 เมตร ใบเป็นประประกอบ ใบออกจากรากเป็นคู่ตรงกันข้ามกัน ใบย่อยมี 5-12 คู่ ใบย่อยค่อนข้างหนา รูปร่างยาวรี รูปไข่ ขอบใบเรียบ ปลายใบโค้งมน ดอกออกตามปลายยอดช่อดอกชูตั้ง แต่ละดอกจะมีดอกย่อยจำนวนมาก ดอกเริ่มบานจากโคนก้านดอกไปหาปลายดอก กลีบดอกสีเหลืองสดมีจำนวน 5 กลีบ ผลมีลักษณะเป็นฝักมีครีบบลิสน้ำตาลแก่ถึงดำ แต่ละผลหรือฝักมีเมล็ดลักษณะกลม ประมาณ 50-60 เมล็ด

ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้นใช้ขับพยาธิ รักษาซาง โรคผิวหนัง รักษาโรคริดสีดวงทวาร ดีซ่าน ต้นใช้เป็นยารักษา กลากเกลื้อน ขับพยาธิ ขับปัสสาวะ ใบใช้เป็นยาระบายฆ่าพยาธิ รักษาโรคกระเพาะอาหาร เมล็ดใช้รักษาอาการท้องผูก โรคผิวหนัง ขับปัสสาวะ รากใช้รักษาโรคตาเหลือง ฆ่าพยาธิตามผิวหนัง รักษากระษัยเส้นและขับปัสสาวะ

ประโยชน์ในตำรับยารักษาโรคผิวหนังและโรคผิวหนังจากเอกสารสมุนไพร

ใช้ใบสดตำพอกเพื่อให้หัวฝีออกเร็วขึ้นหรือใช้ใบผสมกับน้ำปูนใส หรือเกลือ ตำพอกรักษา กลาก เมล็ดสัตว์กัดต่อยโรคผิวหนัง

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ใบชุมเห็ดเทศตากแห้งผสมเปลือกขลุ่ยม้วนเป็นยาสูบใช้รักษาโรคริดสีดวงจุมก ใบสดตำพอก รักษา กลากเกลื้อน หรือใบสดต้มกินน้ำใช้เป็นยาระบาย

ชุมเห็ดไทย

ชื่อสามัญไทย ชุมเห็ดไทย ชุมเห็ดนา ชุมเห็ดเล็ก

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี ชุมเห็ดขี้ควาย

ชื่อสามัญอังกฤษ Tora

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna tora* (L.) Roxb.

วงศ์ Leguminosae - Caesalpinioideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ชุมเห็ดไทยเป็นไม้ล้มลุกขนาดเล็ก ลำต้นสูง 0.3-1.2 เมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขามาก และมีขนขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบประกอบ ใบรูปไข่ ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกมีขนาดเล็ก สีเหลืองอ่อน กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ ผลมีลักษณะเป็นฝัก โค้งแบนเล็กน้อย ฝักยาว 4-6 มิลลิเมตร แต่ละฝักมีเมล็ด 20-30 เมล็ด เมล็ดรูปทรงกระบอก ลักษณะแบนเล็กน้อย ผิวนอกเรียบสีเขียวแกมน้ำตาล

ชุมเห็ดไทยพบได้ทั่วไปตามที่รกร้างว่างเปล่า ริมนนต่าง ๆ

ประโยชน์ทางยา

ต้นและใบเป็นยาระบาย รักษาอาการไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัด ใบใช้รักษาไข้มาลาเรีย ขับน้ำเหลืองเสีย

ประโยชน์ในตำรับยารักษากลากจากเอกสารสมุนไพรร

นำรากมาล้างทำความสะอาดแล้วตำให้ละเอียดผสมน้ำปูนใสใช้พอกรักษากลาก

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

เมล็ดมาคั่วขงเป็นชารักษาอาการระบบประสาท เครียด กังวล

ถั่วแระผี

ชื่อสามัญไทย ถั่วแระผี

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phaseolus lathyroides* L. f.

วงศ์ Leguminosad - Papilionoideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ถั่วแระผีเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 60-120 เซนติเมตร ลำต้นกลมสีเขียว แตกกิ่งก้านสาขาเล็กน้อย ใบเป็นใบประกอบมีใบย่อย 3 ใบ ใบย่อยรูปไข่ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ดอกรูปดอกถั่วสีแดงสด ผลมีลักษณะเป็นฝัก ยาวประมาณ 8-10 เซนติเมตร เมล็ดรูปทรงกลมสีแดง

ถั่วแระผีพบได้ทั่วไปตามที่รกร้างว่างเปล่าริมถนนทางเดิน

ประโยชน์ทางยา

รากใช้ละลายนิ่วในไต บำรุงไต ใบและลำต้นใช้ขับลม

ประโยชน์ในตำรายาของหมอพื้นบ้าน

เมล็ดถั่วแระผีบดกินบำรุงเส้นเอ็น

ไมยราบ

ชื่อสามัญไทย ไมยราบ กระต๊อบยอด ระวังับ หญ้าจียอบ หญ้าป็นยอด

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หญ้าระวังับ

ชื่อสามัญอังกฤษ Sensitive plant

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mimosa pudica* L.

วงศ์ Leguminosae - Mimosoideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

ไมยราบเป็นพืชล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นเลื้อยตามผิวดิน แตกกิ่งก้านสาขามาก ชูยอดตั้งขึ้น ลำต้นและก้านใบสีแดง ลำต้นและก้านใบสีแดงมีหนามขึ้นอยู่ทั่วไป ใบเป็นใบประกอบ ใบมีใบประกอบ 2-4 ใบ แต่ละใบประกอบมีใบย่อย 12-25 คู่ ใบย่อยรูปไข่ เมื่อได้รับการสัมผัสที่โคนใบจะหุบห้อยลง ดอกเป็นดอกย่อยสีม่วงแดง ผลมีลักษณะเป็นฝัก รูปร่างแบนโค้งเล็กน้อย แต่ละฝักจะมีเมล็ดจำนวน 1-5 เมล็ด ลักษณะกลมแบนสีน้ำตาลอ่อน

ไมยราบพบได้ทั่วไปตามพื้นที่ทำการเกษตร สนามหญ้า ริมนถนน และที่รกร้างว่างเปล่าทั่วไป

ประโยชน์ทางยา

ไมยราบทั้งต้นใช้รักษา แผลฝี โรคกระเพาะอาหาร หัด โรคบิด นิ้ว ใต้พิการ ระวังับประสาท และรักษาอาการไส้เลื่อน

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ไมยราบทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำ ใช้แก้ไข้ร้อน

สวาด

ชื่อสามัญไทย สวาด บำชีแฮต มะกาเล็ง

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี หวาด

ชื่อสามัญอังกฤษ Kickernut Grey Nickers

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Caesalpinia bonduie* (L.) Roxb.

วงศ์ Leguminosae-Caesalpinioideae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

สวาดเป็นไม้เถาเลื้อย ลำต้นกิ่งก้านและเส้นใบมีหนามโค้ง ใบเป็นใบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปไข่ปลายใบแหลมเล็กใบเขียวเข้ม ดอกสีเหลืองเป็นช่อ ผลมีลักษณะเป็นฝักมีหนามแหลมเล็ก ขึ้นปกคลุม เมล็ดกลมรีสีม่วงเทา

สวาดพบได้ทั่วไปในที่รกร้างว่างเปล่าตามที่ราบลุ่มริมน้ำ

ประโยชน์ทางยา

ใบใช้ขับลม แก้กูกเสียด ลูกใช้แก้กระษัย ขับปัสสาวะ

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

รากสวาดพอประมาณต้องเหล้าใช้ขับพยาธิ